

عنوان مقاله:

جایگاه و اهمیت تاویل قرآن در شعر ناصرخسرو

محل انتشار:

فصلنامه زبان و ادبیات فارسی، دوره 11، شماره 4 (سال: 1394)

تعداد صفحات اصل مقاله: 28

نویسندگان:

حمیدرضا مرادیان - عضو هیات علمی گروه زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد فردوس

حمیدرضا سلیمانیان - استادیار زبان و ادبیات فارسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربیت حیدریه

خلاصه مقاله:

مساله اعتقاد به وجود لایه ها و درجات قرآن کریم (ظاهر و باطن)، از مباحث بحث برانگیزی است که علمای اسلامی به آن توجه داشته اند. درک معانی و مفاهیم قرآن بر معیار ظاهر یا باطن نیز شرایط و ضوابط و روش های آن از جمله مسائل متنازع فیه در حوزه اندیشه های اسلامی است. در میان فرق اسلامی، آنکه بیش از همه به وجود باطن قرآن و روش دستیابی به آن یعنی «تاویل» توجه و اهتمام داشته و بنیان فکری خویش را بر تاویل نهاده، اسماعیلیه است. ناصرخسرو قبادیانی مفسر و ایدئولوگ بزرگ اسماعیلیان و یکی از مبلغان رسمی این مذهب در خراسان است. بررسی آثار وی این مطلب را آشکار می سازد که در آثار منتورش چون وجه دین، جامع الحکمتین، خوان الاخوان و زادالمسافرین، تاویل گرایی گسترده ای را در پیش گرفته است. در دیوان بنابه اقتضای سخن شاعرانه و قابلیت نداشتن بیان مفاهیم فلسفی و کلامی بیش از آنکه به حقیقت تاویل و ماهیت آن و بررسی مصادیق آن بپردازد، از جایگاه و اهمیت آن سخن رانده است. دعوت به تاویل گرایی و پرهیز از ظاهرگرایی و تقلید، تعریف تاویل در مقام تشبیه و تمثیل که خاص کلام شاعرانه است، تبیین رابطه تنزیل و تاویل و مثال وممثول و به ویژه مسئولیت خاندان پیامبر(ص) در تاویل قرآن کریم، از مضامین سخن این شاعر است که این مقاله به بررسی آن ها پرداخته است. شماره ذیل هریک از شواهد شعری، مربوط به شماره صفحات دیوان ناصرخسرو به تصحیح مجتبی مینوی و مهدی محقق است.

کلمات کلیدی:

اسماعیلیه، تاویل و تنزیل، قرآن و ناصرخسرو

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1346220>

